

RAZGOVOR Dora Ruždjak Podolski, uoči premijere »Zrinjskog« u riječkom HNK-u

Odmaknuli smo se od često spomeničkog »Nikole Šubića«

Ovaj materijal spoznala sam iz jednog drugog kuta, koji je više intimistički. Taj aspekt često zna biti zanemaren u uprizorenjima u kojima se ističe nacionalna simbolika, koja onda dolazi u prvi plan. Zrinjski je i kod samoga Zajca prikazan kao vrlo emotivan, mjestimice čak i kolebljiv. Zajc heroju Zrinjskom suprotstavlja Zrinjskog kao obiteljskog čovjeka i oca

Kim CUCULIĆ

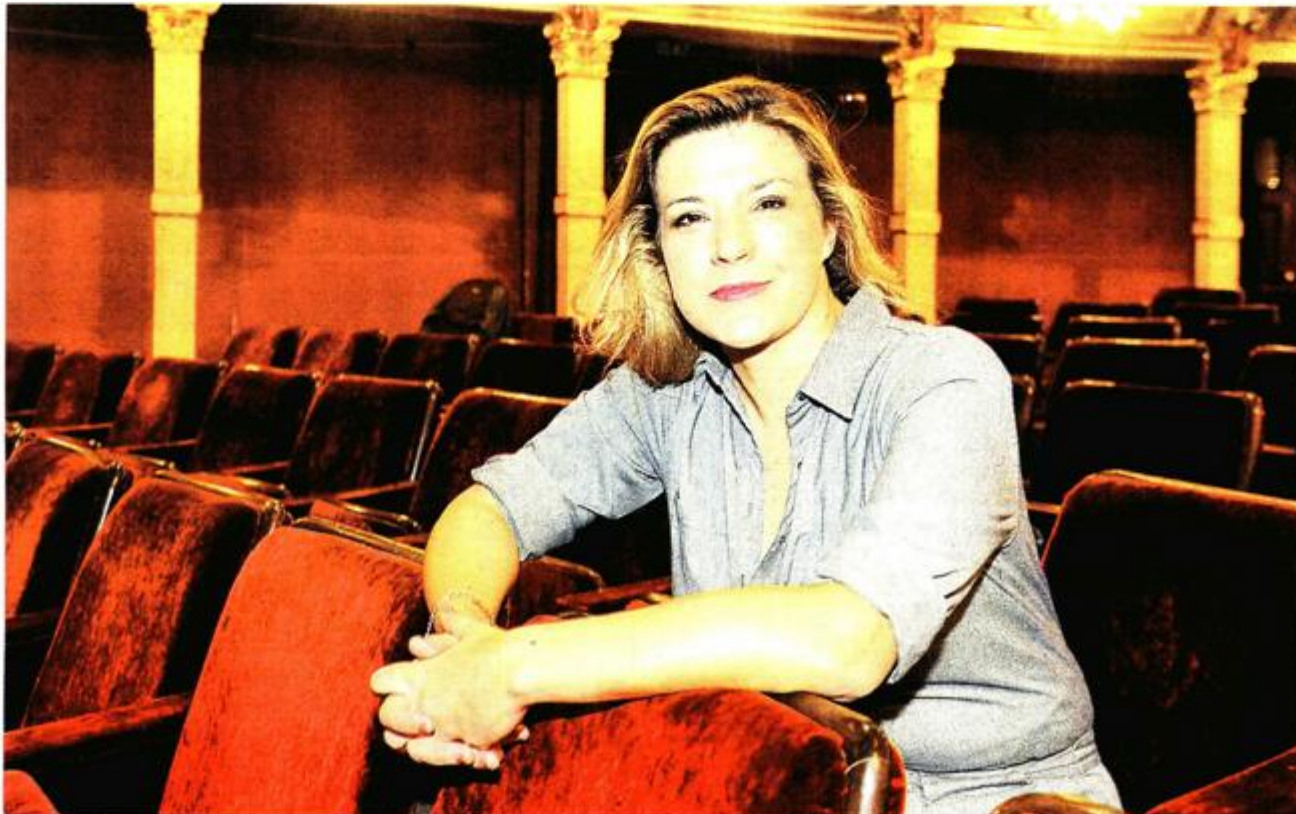
Kazališna redateljica Dora Ruždjak Podolski u HNK-u Ivana pl. Zajca režira operu »Nikola Šubić Zrinjski« Ivana pl. Zajca. Ovo je njena treća operna režija u Rijeci, a prije »Zrinjskog« u »Zajcu« je režirala Puccinijevu »Madamu Butterfly« i Offenbachov »Pariški život«. Dora Ruždjak Podolski diplomirala je kazališnu režiju i radiofoniju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Režirala je sedamdesetak dramskih, opernih i operetnih predstava u kazalištima diljem Hrvatske. Gostovala je u Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Rusiji - gdje je u Sankt Peterburgu postavila mjuzikl »Chicago«, te u Kanadi gdje je u Torontu režirala »Nikolu Šubića Zrinjskog«.

S redateljicom Frankom Perković osnovala je Kazališnu udruhu frustriranih redatelja (KUFER), koja je afirmirala niz mladih umjetnika, redatelja, glumaca, plesača i koreografa. Autorica je zbirke pjesama »Šetač«, za koju je nagradena »Goranom« za mlade pjesnike. Dobitnica je nekoliko Nagrada hrvatskog glumišta, za režiju »Crne mati zemle« nagradena je na Gavellinim večerima, kao i nagradom »Marul«. »Crna mati zemla« dobila je i nagradu publike na Sterijinom pozorju. Predaje glumu na Muzičkoj akademiji i Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Od 2009. do 2012. bila je ravnateljica dramskog programa Dubrovačkih ljetnih igara, a od kolovoza 2017. obnaša dužnost intendantice Dubrovačkih ljetnih igara.

Reinterpretacija

U najavi »Nikole Šubića Zrinjskog« piše da će to biti novo čitanje ove opere. Vezano uz »Zrinjskog« gledatelji uvijek imaju očekivanja i predodžbu kako bi ova Zajčeva opera trebala biti uprizorena. Kako ste joj vi pristupili?

– Zbog povijesnih činjenica kojima se bavi, publika prema »Zrinjskom« uvijek ima ista očekivanja. I u libretu Huga Badalića i u Zajčevoj glazbi to je bila neka vrsta hrvatskog otpora i ustanovljavanja nacionalnog identiteta. Kad me intendant riječkog HNK-a Marin Blažević upitao da li bih režirala »Nikolu Šubića Zrinjskog«, odmah sam prihvatila. Jedan od razloga je i taj što sam sa studentima na

Ohrabrila sam se za novo čitanje Zajca – Dora Ruždjak Podolski

kolegiju operne glume na Muzičkoj akademiji dva semestra radila »Zrinjskog«, i to izvan njegovog »spomeničkog« konteksta. To se pokazalo iznimno zanimljivim, a dobila sam i mogućnost za istraživanje - s pravom na pogrešku i eksperiment.

Tako sam ovaj materijal spoznala iz jednog drugog kuta, koji je više intimistički. Taj aspekt često zna biti zanemaren u uprizorenjima u kojima se ističe nacionalna simbolika, koja onda dolazi u prvi plan. Zrinjski je i kod samoga Zajca prikazan kao vrlo emotivan, mjestimice čak i kolebljiv. Zajc heroju Zrinjskom suprotstavlja Zrinjskog kao obiteljskog čovjeka i oca - čovjeka »od krvi i mesa« koji ima sumnji i strahova. Njegova žena Eva i kći Jelena potiču njegovu snagu i hrabrost. Ovaj intimistički plan je vrlo plastično i dramatski napisan i glazba vrlo logično prati riječi. Tako sam se ohrabrila da bih mogla pokušati s novim čitanjem ove opere i u institucionalnom kazalištu. U to-

me sam imala podršku intendant Blaževića i riječkog kazališta, autorskog tima i čitave pjevačke i glazbene ekipe.

U ovoj reinterpretaciji Zajčeve opere stupili smo u prostor distopije - to je »Zrinjski« s kraja svijeta u kojemu više nema ničega - ni plodnog tla, ni zelenila ni kisika. Tu se vodi borba za posljednji komad zemlje i posljednji komad humanosti, moralne vertikale i dostojanstva. Mislim da bi danas domoljublje trebalo biti prevedeno u prostor preuzimanja odgovornosti, uspostavljanja moralne vertikale i vjeru u čovjeka kao prve i osnovne postavke ovoga svijeta.

Znači li to da će »Zrinjski« i na vizualnom planu biti osuvremenjen? Navikli smo, naime, gledati klasična uprizorenja sa stilizacijom povijesnih odora i zastava.

– Premda je riječ o novom čitanju, nismo mogli niti smo željeli potpuno napustiti povijesni kontekst. No, kako se radi o uvjetno rečeno budućem vremenu i jednoj distopiji, nacionalnih

simbola ima ali su prevedeni u znakove mitologije i relikvija. Kostimi također prate sliku i siluetu mondana iz 16. stoljeća. Vizualni okvir je tu, ali je reinterpretiran.

Filmska režija

Prvotno je naslovnu ulogu Nikole Šubića Zrinjskog trebao pjevati Giorgio Surian. Zašto je došlo do promjene (sada će Zrinjskog pjevati Robert Kolar i Ivan Šimatović)?

– Giorgio Surian jako je želio pjevati tu ulogu, ali je na kraju odustao i rekao da nije za njega. Iznimno poštujem tu odluku i procjenu. Zato će, pored Kolar, u naslovnoj ulozi nastupiti Surianov bivši student - mladi bariton Ivan Šimatović, za kojega mislim da će uspješno debitirati na riječkoj pozornici.

Izvedbama će ravnati Vile Matvejeff i Igor Vlajnić. Kako se Matvejeff, koji je Finac, snašao u jednoj hrvatskoj nacionalnoj operi?

– Vile Matvejeff se jako dobro pripremio i vrlo inteligentno radi. Poštuje ono što se zbiva na sceni; ne nameće svoju ideju, nego se prilagođava. Zapravo se svi prilagođavamo materijalu i onda ga zajednički reinterpretiramo. To je onda prava kreacija. Matvejeffu ovo nije prvi dodir sa slavenskom glazbom, jer je već uspješno dirigirao Papandopula i zanimljivo ga je »pročitao«. Za »Zrinjskoga« je dobar novi kut gledanja i s ovog glazbenog stajališta.

Kakvi su vam dojmovi o riječkom orkestru, solistima i zboru?

– Dobro poznajem riječki ansambl i uvijek mu se rado vraćam. To je sigurno jedan od ponajboljih ansambala u Hrvatskoj, u kojem je uvijek bila prisutna visoka razina profesionalnosti i spremnosti na rad. U ovom slučaju radi se i o spremnosti na nove prilike i istraživanja. Kod zbora riječke Opere volim to što je profesionalan, a vedar. Još u »Pariškom životu« pokazali su da su na visini zadatka.

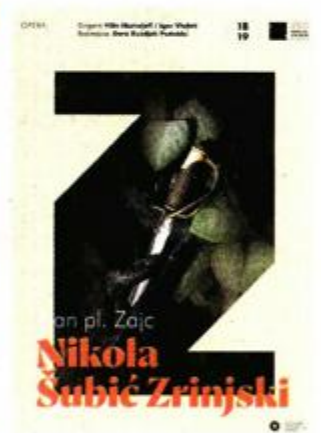
Hoće li se vaš »Zrinjski« svidjeti i mlađoj publici, koja opere baš i ne pohodi u velikom broju?

– Mislim da hoće. Poznatim je kontekst koji uče u okviru nastave povijesti i glazbe, a čini mi se da bi našeg »Zrinjskog« mogli prihvatiti na vrlo neopterećen način. Nastojala sam ga dosta živo, dinamično i »filmski« režirati.

Dubrovačke ljetne igre

– Da malo prijedemo na drugu temu. Kako ste kao intendantica zadovoljna s ovogodišnjim Dubrovačkim ljetnim igrama?

– Podsjetila bih da smo ove godine prvi put napravili koprodukciju s HNK-om Ivana pl. Zajca. Riječ je o predstavi »Michelangelo«, koja je riječkim glumcima omogućila da se okužaju u Dubrovniku. Taj se model pokazao uspješnim, a prvi put je na lgrama gostovao i splitski Balet. Zajedno s pomoćnicima Sašom Božićem,

Tomislavom Fačinijem i Karolinom Rugle ostvarili smo sve zacrtane programske smjernice, naročito u segmentu razvoja publike. Bilo je puno programa za djecu i mlade. Vidi se da oni vape za kvalitetnim umjetničkim i kulturnim sadržajima. Vjerujem i da će se koprodukcijski model još više učvrstiti.

Imali smo veliku sreću i što smo od zaklade Caboga Stiftung prepoznati kao dobar partner. Važno je i što se, primjerice, Dubrovački simfonijski orkestar povezo s eminentnim svjetskim i europskim dirigentima i glazbenicima, koji podižu razinu izvodačkog umijeća. Uspjeli smo i u nekim umrežavanjima i dobivanju sredstava iz europskih fondova. Uz osvojena sredstva za dva projekta iz fonda Kreativna Europa dobiven je i strukturalni fond, koji zahtijeva suradnju između institucionalne i nezavisne scene. Tako smo uspostavili suradnju s Art radionicom Lazareti, s kojom smo ostvarili uspješnu izložbu »Užasni zavičaja« u Sponzi, na kojoj su prvi put u zajedništvu svoje radove izložili istaknuti dubrovački umjetnici. Mnogo toga zanimljivog i dobrog se dogodilo. Novo ustrojavanje modela DLJI-a sada treba dalje razvijati.

Hoće li biti ostvarena još koja koprodukcija s riječkim HNK-om?

– Opcija uvijek postoji. U 2019. to se neće dogoditi jer je program već definiran, ali postoje opcije za koprodukciju u 2020. godini.

Što ćete režirati nakon »Zrinjskog«?

– Za godinu dana u »Gavelli« ću režirati Vojnovičevu »Dubrovačku trilogiju«. Sa svojim spoznajama o Dubrovniku, pokušat ću iščitati ovaj predložak s glumcima iz raznih krajeva Hrvatske. Iščitavanje baštine vrlo mi je izazovno i to je zadatak koji treba slojevito razraditi.